

НОВО ЧИТАЊЕ СТАРЕ ГРАДИНЕ

Указала нам се одлична прилика, поводом 110 година од изласка првог броја нишке *Градине*, за преиспитивање значаја, вредности и историјске улоге овог часописа. Иако је часопис излазио у тиражу од 1.500 примерака, у бурним временима која су уследила сачувана су укоричена годишта само у неколико библиотека (Народна библиотека Србије, Библиотека Матице српске, Универзитетска библиотека "Светозар Марковић" у Београду, Народна библиотека "Стеван Сремац" у Нишу, Народни музеј у Нишу...).

Фототипско издање је урађено по укориченим примерцима који се налазе у Народној библиотеци "Стеван Сремац" у Нишу. Ове примерке библиотеци је поклонио Мирко Живановић, син Јеремије Живановића, 07.06. 1996. године. Узбудљиво је читање примерка који носи својеручни потпис Јеремије Живановића (На Прегледу садржине првог годишта). У овом фототипском издању задржали смо оригиналну пагинацију старог часописа. Због тога смо Преглед садржине првог годишта који се

Фотографија уредништва *Градине* из 1900. године, стоје: Јеремија Живановић и Милан А. Костић, седе: Светозар Обрадовић (власник), Милан Банић (уредник) и Тодор Коблишка (сарадник)

налази на почетку укориченог примерка сместили на крају годишта, као додатак, како и јесте хронолошки штампан. Меморандум Кнеза Михаила објављен као прилог броју 23–24. такође има своју пагинацију која не утиче на јединствену пагинацију 1901. годишта. Велики посао скенирања часописа урадио је Љубиша Николић, графички дизајнер ове библиотеке.

Уз скениране странице старе *Градине* објављујемо *Библиографију*, коју су припремили Зоран Б. Живковић и Ленка Живковић и која је већ штампана у часопису *Градина* 2000. године.

У поговору овог новог „коричења“ *Градине* објављујемо сагледавање часописа из пера његовог најзначајнијег сарадника и члана Уредништва Јеремије Живановића.. Текст је преузет из публикације: Споменица шездесетогодишњице и освећења споменика ослобођења Ниша: 1877–1937. Ниш : Издање Одбора за подизање споменика, 1937. – стр, 41–51.

У поговору су и два изванредна текста: аналитички текст Саве Пенчића *Нишки књижевни часопис “Градина” са почетка овог века* (двоброј *Градине* 11–12 из 1996. стр 6–36) и редигован текст Јована Пејчића *Књижевно гласило с мисијом* (првобитно под насловом “*Градина*” 1900–1901. у контексту српске књижевне историје на прелому векова, двоброј *Градине* 11–12 из 1996, стр. 37–46).

Указаћемо и на студију Вере Ценић *Часописи јужне Србије на раскрсници XIX и XX столећа* (Народни музеј Врање, Посебна издања, књига 7, Врање, 1982, поглавље “*Градина*”, стр. 101–195), као и на текстове Драгише Витошевића (*Слово о старој “Градини”*, *Градина* број 10 из 1980. стр 5–16), Предрага Протића (*Јеремија Живановић као књижевни критичар и први уредник “Градине”*, *Градина* број 10 из 1980, стр. 17–22), Александра Вранеша (*Место “Градине” у развоју српске библиографије*, двоброј *Градине* 11–12 из 1996, стр 47–55). Нажалост, нисмо у могућности да их објавимо.

Верујемо да ће додаци употпунити уживање у листању старог часописа у којем су прозу штампали Борисав Станковић, Симо Матавуљ, Светозар Ђоровић, Данило Живаљевић, Тадија Костић и други.

Поезију су објављивали: Алекса Шантић, Јелена Димитријевић, Љубомир Симић, Авдо Хасанбегов Карабеговић, Јеремија Живановић, Никола Ђорић...

Штампани су преводи стихова Хајнриха Хајнеа, Шилера, Бајрона, Пушкина, Уланда, Прешерна, Леконта де Лиља, али и Овидија, као и читавога низа страних приповедача – руских, италијанских, француских, немачких, нордијских – од којих свакако треба споменути Чехова, Фјодора Сологуба и Јевгенија Чирикова, Алфонса Додеа, Пола Маргерита и Пјера Лотија, Енрика Кастелнуова и Матилде Серао, Арна Холца и Фрица Маутнера, па Алфреда Хједестерна.

За часописе се каже да су огледала живота.

Од те далеке 1900. године до данас *Градина* заузима централно место у нишкој периодици. Ова књига ће бити занимљива не само истраживачима и стручњацима, којима ће умногоме олакшати посао, већ и свим читаоцима којима ће пружити живописну слику почетка двадесетог века.

Захваљујемо Народној библиотеци “Стеван Сремац” у Нишу и Универзитетској библиотеци “Никола Тесла” у Нишу на свестраној стручној подршци.

